

Riktlinjer och generella ägardirektiv för Värnamo kommuns majoritetsägda bolag

Fastställda av kommunfullmäktige i Värnamo kommun 2016-03-31, § 84.

1 Inledning

En stor del av kommunens verksamhet drivs i aktiebolagsform. Stora ekonomiska värden är samlade i bolagen och deras ekonomiska utveckling har kommit att få en allt större betydelse för kommunens samlade ekonomi.

För att det ska finnas skäl för kommunen att bedriva bolagsverksamhet krävs att verksamheten tillsammans med övrig kommunal verksamhet, direkt eller indirekt skapar nytta för kommunen eller medborgarna och faller inom den kommunala kompetensen. Det är därför naturligt att bolagsverksamheten samordnas med kommunens övriga verksamhet så långt det är möjligt och lämpligt. Härigenom åstadkoms ett effektivt resursutnyttjande.

Ur demokratisynpunkt är det viktigt att såväl ägaren som allmänheten får information om hur den kommunala bolagsverksamheten bedrivs. Medborgarna ska känna förtroende för att styrningen av kommunens bolag sker ändamålsenligt och effektivt. Sådan styrning förutsätter en aktiv och innehållsrik kommunikation mellan kommunen och bolagen. Dessutom är det synnerligen angeläget att all verksamhet som bedrivs i bolagsform sker i öppenhet och med full transparens.

1.1 Syftet med riktlinjerna

Dessa riktlinjer ska tillsammans med övriga styrdokument vara ett verktyg för kommunens styrning av de majoritetsägda bolagen och ett sätt att stimulera till kommunikation mellan ägaren och bolagens ledningar.

Riktlinjerna ska även tydliggöra rollfördelningen mellan kommunen, koncernstyrelsen samt stämman, styrelsen, ledningen, revisorerna och lekmannarevisorerna i respektive bolag.

Därutöver ska riktlinjerna ange de lagliga förutsättningarna för att driva kommunal verksamhet i bolagsform.

2 Lagliga förutsättningar

2.1 Kommunallag

I 3 kap 16 § kommunallagen anges förutsättningarna för att överlämna kommunala angelägenheter till ett aktiebolag. Bestämmelsen innebär att den verksamhet som överlämnas till bolaget ska falla inom den kommunala kompetensen och att risken för kompetensöverskridande ska vara liten.

Av 3 kap 17 § kommunallagen följer särskilda krav när kommunen väljer att bedriva verksamhet i ett helägt aktiebolag. Bestämmelsen innebär att kommunfullmäktige ska

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas,
5. utse minst en lekmannarevisor, och
6. se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Om kommunen äger betydande andel av bolag tillsammans med någon annan (delägda bolag) ska enligt 3 kap 18 § kraven i 17 § tillämpas i en omfattning som är rimlig med hänsyn till ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

2.3 Kommunalrättsliga principer

Kommunala bolag har att vid driften av sin verksamhet iaktta kommunallagens regler (2 kap) om kommuners befogenheter. Det innebär att:

- a) verksamheten ska vara av allmänt intresse
- b) verksamheten ska ha anknytning till kommunens område eller medlemmar (lokaliseringsprincipen)
- c) uppgiften inte ska handhas av någon annan
- d) kommunmedlemmarna ska behandlas lika (likställighetsprincipen)
- e) bolaget inte får fatta beslut med retroaktiv verkan till nackdel för kommunmedlemmarna
- f) näringsverksamhet ska drivas utan vinstsyfte och innebär att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt kommunmedlemmarna (självkostnadsprincipen)
- g) bolaget får vidta åtgärder för att allmänt främja näringslivet men inte ge riktat stöd till enskilda personer eller företag

Enligt praxis finns visst utrymme för att i enlighet med lokaliseringsprincipen göra insatser även utanför kommunens geografiska gräns, om insatserna bedöms vara av allmänt intresse för kommunmedlemmarna.

Självkostnadsprincipen utgör ett tak för avgiftsuttag och är ett hinder för tillämpning av en marknadsmässig prissättning. Självkostnadsprincipen vilar bland annat på tanken om skydd för medborgarna mot monopolprissättning och olaga särbeskattning. I de fall det kommunala bolaget tillhandahåller tjänster på en konkurren utsatt marknad föreligger inget behov av skydd mot monopolprissättning. Konkurren utsatt verksamhet är dock inte generellt undantagen från självkostnadsprincipen.

Självkostnadsprincipen gäller inte verksamhet som avser förvaltning av kommunal egendom eller kommunal fastighetsförvaltning samt kommunala bostadsaktiebolag enligt Lag om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag.

Undantag från de kommunalrättsliga principerna kräver lagstöd. Beträffande lokaliserings- respektive självkostnadsprincipen är vissa verksamheter undantagna i lag, t ex elhandel, nätverk för el och fjärrvärmeverksamhet.

2.3 Offentlighetsprincipen

Tryckfrihetsförordningens regler om rätt att ta del av allmän handling hos myndighet gäller även handlingar hos aktiebolag där kommunen utövar ett bestämmande inflytande, d v s äger aktier med mer än hälften av alla röster i bolaget och/eller har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i bolagets styrelse.

För att uppfylla tryckfrihetsförordningens krav på skyndsam handläggning är det lämpligt att respektive bolagsstyrelse delegerar till verkställande direktören att fatta beslut om utlämnande av allmän handling och att denne ges rätt att i sin tur delegera saken vidare.

2.4 Meddelarfrihet

Bolagens anställda har s k meddelarfrihet som regleras i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Bolagen omfattas av lagen.

2.5 Lagen om offentlig upphandling (LOU)

Enligt LOU är de kommunala bolagen s k upphandlande myndigheter. Det innebär att bolagen ska tillämpa lagen.

2.6 Lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF)

Denna lag omfattar även de kommunala bolagen avseende upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster för verksamhet inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

2.7 Etik i upphandlingar

Värnamo kommuns bolag ska i sin verksamhet och i sina upphandlingar agera på ett etiskt korrekt sätt. Det betyder att bolagen även i sina upphandlingar av tjänster och entreprenader ska sträva efter att dessa uppdragstagare bedriver sina verksamheter i enlighet med lagar och förordningar, och i enlighet med de i samhället etablerade ambitioner om goda anställningsförhållanden och ansvarstagande miljöpåverkan.

3 En aktiv ägarroll

Att vara aktiv ägare innebär bland annat att löpande utvärdera verksamheten och verksamhetsformen, bolagets strategier och mål, hur dessa passar i kommunens övriga verksamhet samt hur bolagsverksamheten sköts av styrelsen och företagsledningen. Även ägarens risker med verksamhetsformen ska utvärderas.

Ett effektivt sätt för ägaren att styra sina bolag är genom att bilda bolagskoncern. Med koncern avses en grupp av bolag som har ägarsamband och som ägs av ett överordnat moderbolag. I en koncern kan ingå flera underkoncerner.

3.1 Koncernbildning

Värnamo kommun har valt att organisera de helägda aktiebolagen i en aktiebolagsrättslig koncern med moderbolag, dotterbolag och dotterdotterbolag. Värnamo Stadshus AB utgör moderbolag, nedan kallat Moderbolaget. Genom Moderbolaget avser ägaren Värnamo kommun att åstadkomma en professionell och aktiv ägarstyrning i samverkan med övriga bolag. Dessutom skapas förutsättningar för att samla bolagsfrågor i ett tydligt forum, där Moderbolagets styrelse har en given roll.

3.2 Bolagskoncernens omfattning

Moderbolag

Värnamo Stadshus AB är moderbolag i Värnamo kommuns bolagskoncern. Bolaget ägs direkt av Värnamo kommun till 100 %.

Koncernstyrelsen

Styrelsen i Värnamo Stadshus AB utgör koncernstyrelse och utses ur kretsen av ledamöterna och ersättare i kommunstyrelsen.

Dotterbolag

Värnamo Stadshus AB äger 100 % av följande bolag, som utgör dotterbolag i bolagskoncernen:

- Finnvedsbostäder AB
- Värnamo Energi AB
- Värnamo Kommunala Industrifastigheter AB

Dotterdotterbolag

Följande bolag ägs för närvarande av dotterbolag och utgör dotterdotterbolag i bolagskoncernen:

- Värnamo Elnät AB ägs av Värnamo Energi AB 100 %
- Värnamo Energi Produktion AB ägs av Värnamo Energi AB 100 %
- Växjö Värnamo Biomass Gasification Centre (VVBGC) ägs av Värnamo Energi AB 100 %
- Studentbostäder i Värnamo AB ägs av Finnvedsbostäder AB 100 %

4 Förutsättningar för styrning

Värnamo kommun ska styra sina bolag dels formellt genom olika styrdokument och dels informellt genom samråd och kommunikation.

Följande utgångspunkter gäller för att utveckla en aktiv ägarstyrning i samarbete med bolagen:

- Bättre verksamhetssamordning av den totala kommunala organisationen (nämnder/bolag)
- Förbättra och utveckla insyn och offentlighet i kommunens bolag
- Skapa en gemensam kultur för den totala kommunala organisationen
- Fortlöpande utveckla nya och passande former för bolags- och koncernfrågor
- Kostnadseffektivitet bland annat genom att nyttja skattelagstiftningens regler för resultatutjämnning och koncernbidrag

4.1 Styrdokument

Värnamo kommuns bolag ska bedriva sin verksamhet i enlighet med aktiebolagslagen och med iakttagande av de styrdokument enligt nedan som kommunfullmäktige utfärdar.

4.1.1 Bolagsordning

Bolagsordningen är det grundläggande dokumentet i varje aktiebolag och utgör bindande direktiv för bolagets förvaltande organ och för revisorerna. Vad bolagsordningen ska innehålla är reglerat i lag. Det specifika med kommunala bolag är att bolagsordningen förutom föremålet för bolagets verksamhet även ska ange det kommunala ändamålet med verksamheten. Såväl föremål som ändamål ska fastställas med iakttagande av reglerna om kommunal kompetens.

Bolagsordningen ska tillsammans med ägardirektivet ge underlag för att bolagets verksamhet ska kunna ha en affärsmässig inriktning inom ramen för rådande kommunalrättsliga bestämmelser.

Bolagsordningen ska inte belastas med annat än bestämmelser av konstitutionell natur och bestående karaktär.

Bolagsordningen ska godkännas av kommunfullmäktige och fastställas av respektive bolags bolagsstämma.

4.1.2 Generella ägardirektiv för styrning

Utöver bolagsordning och individuella ägardirektiv utfärdar kommunfullmäktige dessa gemensamma generella ägardirektiv för styrning av Värnamo kommuns majoritetsägda bolag, vilka i tillämpliga delar gäller för samtliga bolag i bolagskoncernen.

De generella ägardirektiven ska fastställas av bolagsstämman i respektive bolag. Direktiven är därefter bindande för styrelsen och verkställande direktören så länge direktiven inte står i strid mot tvingande regler i aktiebolagslagen eller annan lag som styrelsen har att följa. Ägardirektiv kräver ingen registrering och kan snabbt ändras vid behov.

4.1.3 Individuella ägardirektiv

I de individuella ägardirektiven avser ägaren dels att tydliggöra bolagsordningens beskrivning av föremålet för bolagets verksamhet och dels utveckla hur ändamålet med verksamheten ska uppnås. Det gäller både verksamhetsmål och ekonomiska mål.

Kommunfullmäktige utfärdar individuella ägardirektiv för Moderbolaget och dess dotterbolag. De individuella ägardirektiven utformas i samråd mellan Moderbolaget, respektive bolag och kommunstyrelsen.

Dotterbolagen utfärdar i sin tur ägardirektiv för sina dotterbolag (dotterdotterbolagen) med utgångspunkt från riktlinjerna i de generella ägardirektiven.

De individuella ägardirektiven ska fastställas av bolagsstämman i respektive bolag. Direktiven är därefter bindande för styrelsen och verkställande direktören så länge direktiven inte står i strid mot tvingande regler i aktiebolagslagen eller annan lag som styrelsen har att följa. Ägardirektiv kräver ingen registrering och kan snabbt ändras vid behov.

4.1.4 Övriga styrdokument

Där det är tillämpligt ska bolagen i övrigt följa av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen från tid till annan utfärdade policies, program, riktlinjer, direktiv och övriga styrdokument, under förutsättning att dessa inte strider mot bolagsordningen, tvingande lag eller annan författning.

4.2 Informell styrning

Utöver ovan nämnda formella styrdokument ska ägaren utöva en informell styrning i form av samråd och kommunikation med bolagen. Ägaren representeras i detta avseende av Moderbolaget, som ska ha återkommande samråd med respektive dotterbolag. Vid sådana samråd ska behandlas frågor om bland annat bolagets mål, strategier, planer, uppföljning av verksamheten och ekonomi samt avstämning och eventuell korrigerings av styrdokument.

4.3 Styrning av delägda bolag

Styrning av delägda bolag sker genom särskilda generella riktlinjer för bolag där Värnamo kommun är minoritetsägare fastställda av kommunfullmäktige.

5 Rollfördelningen mellan kommunen, bolagen och de olika bolagsorganen

Kommunfullmäktige avgör hur ägarfrågorna ska fördelas mellan fullmäktige, kommunstyrelsen och Moderbolaget och fastställer denna fördelning i reglemente för kommunstyrelsen respektive ägardirektiv för Moderbolaget.

5.1 Kommunfullmäktiges roll

Kommunfullmäktige ska ha helhetsperspektiv på den totala kommunala organisationen. Fullmäktige ska klargöra de strategiska målen för och inriktningen av bolagens verksamhet genom ägardirektiv. Fullmäktige ska ha en öppen kommunikation med bolagen genom att fullmäktiges ledamöter bereds möjlighet att årligen ställa frågor när bolagen presenterar bokslut och verksamhet.

5.1.1 Kommunfullmäktiges ställningstagande

Kommunallagen ställer krav på att fullmäktige ska ges rätt att *ta ställning* innan bolaget fattar beslut i ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Hit hör

- Större strategiska investeringar
- Åtgärder som innebär ny inriktning eller start av verksamhet inom nytt affärs- eller verksamhetsområde för bolaget
- Större förvärv eller försäljning av fastigheter och anläggningar

Vad som omfattas av punkterna ovan ska framgå av de individuella ägardirektiven och i tveksamma fall bedömas i samråd med Moderbolaget.

Eventuella övriga frågor som ska underställas kommunfullmäktige för ställningstagande anges i de individuella ägardirektiven för respektive bolag.

5.1.2 Kommunfullmäktiges godkännande

Bolaget ska inhämta kommunfullmäktiges *godkännande* innan någon av följande åtgärder beslutas:

- Ändring av bolagsordningen
- Ändring av aktiekapitalet
- Bildande eller förvärv av dotterbolag oavsett värde samt försäljning eller avveckling av dotterbolag av betydande värde
- Förvärv av aktier eller andelar i annat företag, om fullmäktiges godkännande är befogat med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art eller omständigheterna i övrigt
- Överlåtelse av aktier eller andelar i annat företag till betydande värde
- Deltagande i emission eller lämnande av ägartillskott eller dylikt till betydande värde i företag som inte är helägt dotterbolag
- Bildande av stiftelse

5.1.3 Övriga frågor som ankommer på kommunfullmäktige

Det ankommer på kommunfullmäktige att

- utfärda generella och individuella ägardirektiv för såväl Moderbolaget som dotterbolagen
- godkänna aktieägaravtal i delägda bolag
- utse styrelse och lekmannarevisorer i de helägda bolagen (Moderbolaget och dess dotterbolag)
- besluta om kapitaltillskott till Moderbolaget

- i förekommande fall ta ställning till bolagens verksamhetsplaner
- besluta om resultatmål och soliditetsmål (i de individuella ägardirektiven)
- fastställa grunder för arvode till styrelserepresentanter och lekmannarevisorer
- i förekommande fall formulera uppdrag till bolag samt fastställa ersättning för uppdraget
- ta ställning till fråga om ansvarsfrihet för styrelseledamot och VD i de fall revisorerna inte har föreslagit ansvarsfrihet
- utse ombud vid bolagsstämmor med Moderbolaget och dess dotterbolag samt utfärda instruktioner för hur ombuden ska rösta på stämmorna. Till de frågor som behandlas av stämman hör att fastställa de av kommunfullmäktige utfärdade ägardirektiven för bolaget.

5.2 Kommunstyrelsens roll

5.2.1 Uppsiktsplikt

Oavsett vem som utövar ägarrollen har kommunstyrelsen uppsiktsplikt över bolagen enligt 6 kap 1 § 2 st kommunallagen.

Kommunstyrelsen ska ha fortlöpande uppsikt över verksamheten i de företag som kommunen äger helt eller delvis. Uppsikten gäller främst bolagens ekonomi och hur bolagen efterlever det kommunala ändamålet med verksamheten och ägardirektiven. Uppsiktsplikten avser även övriga förhållanden av betydelse för kommunen.

Kommunstyrelsen har vidare rätt att inspektera bolagen och deras verksamheter. För ändamålet har kommunstyrelsen rätt att ta del av bolagens handlingar och räkenskaper. Detta gäller dock endast i den mån hinder inte möter på grund av författningsreglerad sekretess.

5.2.2 Handlingar som bolaget ska lämna till kommunstyrelsen

De av Moderbolaget helägda dotterbolagen ska fortlöpande hålla kommunstyrelsen väl informerad om sin verksamhet. Det innebär bland annat att bolagen ska översända följande handlingar till kommunstyrelsen och Moderbolaget:

- a) protokoll från bolagsstämma – snarast efter justering av stämmoprotokollet
- b) årsredovisning, inklusive revisionsberättelse och granskningsrapport enligt av Moderbolaget eller kommunen fastställd tidplan och instruktion
- c) underlag till sammanställd redovisning för kommunen enligt av Moderbolaget eller kommunen fastställd tidplan och instruktion
- d) kvartalsvis ekonomisk rapport med kommentarer enligt av Moderbolaget eller kommunen fastställd tidplan och instruktioner. Om särskilda skäl föreligger ska omgående rapport lämnas till kommunstyrelsen.
- e) budget för kommande år enligt av Moderbolaget eller kommunen fastställd tidplan och instruktion

- f) ekonomisk flerårsplan för de närmaste tre åren. Planen ska omfatta dels en förenklad resultat- och balansräkning för respektive år med redovisning av investeringar, finansiering och nyckeltal och dels en kortfattad verksamhetsbeskrivning enligt av Moderbolaget eller kommunen fastställd tidplan och instruktion

Årsredovisningen enligt punkt b) ska bland annat innehålla en redogörelse för hur bolaget uppfyllt ägarens ändamål med verksamheten, så som det beskrivs i ägardirektivet, samt att verksamheten har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Rapporten för första halvåret ska varje år vidarebefordras till kommunfullmäktige för information. Rapporten integreras med kommunens delårsrapport för samma period.

I övrigt ska information lämnas när kommunstyrelsen så önskar eller Bolagets styrelse finner det lämpligt.

5.3 Moderbolaget

Moderbolaget ska utgöra ett verktyg för kommunstyrelsens uppsiktsplikt enligt Kommunalagen över dotterbolagen i koncernen och därvid

- svara för löpande samråd med dotterbolagen. Detta ska ske genom regelbundna möten mellan presidiet i Moderbolaget och presidierna i dotterbolagens styrelser. Båda parter har rätt att biträdas av tjänstemän i den omfattning man själv bedömer. Moderbolaget ska redovisa en tidplan för nämnda möten och kalla till dessa. Minnesanteckningar ska föras vid ägarsamråden och delges kommunstyrelsen,
- svara för löpande kommunikation med dotterbolagen. Detta ska ske genom informella möten mellan tjänstemän som representerar Moderbolaget respektive dotterbolagen,
- svara för beredning dels av generella ägardirektiv och riktlinjer för styrning av Värnamo kommuns majoritetsägda bolag och dels av bolagsordningar och individuella ägardirektiv för respektive bolag,
- svara för beredning och samordning av bolagskoncernens ekonomiska rapportering till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige,
- svara för beredning och samordning av frågor där kommunfullmäktige ska få tillfälle att ta ställning innan beslut fattas eller som kräver kommunfullmäktiges godkännande,

Dotterbolagen ska fortlöpande hålla Moderbolaget väl informerat om sina respektive verksamheter. Förutom den dokumentation som enligt 5.2.2 ovan ska lämnas till kommunstyrelsen via Moderbolaget ska dotterbolagen till Moderbolaget även överlämna styrelseprotokoll. Det ska ske snarast efter justeringen av protokollet.

5.4 Bolagsstämman

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ. Det är här ägaren utövar sitt i aktiebolagslagen lagstadgade inflytande. Bolagsstämman är även ett forum för bolagets ägare att utöva formell ägarstyrning. Stämman ska ses som ett led i kommunikationen mellan ägare och bolag.

Ordinarie bolagsstämman (årsstämman) ska fastställa årsredovisningen (och i förekommande fall koncernårsredovisningen) och besluta om hur bolagets vinst eller förlust ska disponeras samt besluta om ansvarsfrihet för styrelsen och verksställande direktören, under förutsättning att revisorerna har tillstyrkt ansvarsfrihet. Om så inte är fallet ska frågan om ansvarsfrihet avgöras av kommunfullmäktige. Årsstämman ska vidare välja revisor i bolaget samt fastställa arvoden åt styrelsen, revisorn och lekmannarevisorn med suppleanter.

Till bolagsstämma i respektive bolag ska kallelse ske på sätt som framgår av bolagsordningen. Kallelsen ska innehålla relevant information om de ärenden som ska behandlas av stämman.

Till ordinarie bolagsstämman (årsstämman) ska varje ordinarie ledamot i moderbolaget inbjudas att närvara. En samordning av årsstämmorna för samtliga kommunala bolag ska eftersträvas.

Vid bolagsstämma företräds ägaren av ombud. Att justera protokollet från bolagsstämman, jämte ordföranden, utses någon som har rösträtt på stämman.

Protokoll från bolagsstämma ska tillställas aktieägare, styrelseledamöter, revisorer och lekmannarevisorer samt i tillämpliga delar publiceras på bolagets eller kommunens hemsida.

Bolagsstämma kan genomföras som stämmosammanträde eller som stämma per capsulam (skrivbordsstämma). Även i sistnämnt fall ska protokoll från stämman upprättas och distribueras enligt ovan.

5.4.1 Stämмоombud

Kommunfullmäktige utser stämмоombud i Moderbolaget och dess dotterbolag samt utfärdar instruktion för hur ombudet ska rösta på stämman. Instruktionen får endast avse ställningstaganden i ärenden om fastställande av resultat- och balansräkningen, resultatdispositioner enligt bolagsstyrelsens förslag, ställningstagande till ansvarsfrihet på det sätt revisorerna föreslår samt fastställande av sådana ägardirektiv, riktlinjer för styrning av bolaget, uppdrag och val som beslutats av kommunfullmäktige.

Protokoll från kommunfullmäktiges sammanträde där stämмоombudet utses ska gälla som fullmakt för ombudet att företräda ägaren på stämman.

För frågor som - enligt avsnitt 5.1.1- 5.1.3 ovan - ska underställas fullmäktige innan beslut i förekommande fall fattas av bolagsstämman, ska fullmäktige även utfärda instruktion för hur ombudet ska rösta på stämman.

Även när stämman genomförs per capsulam ska ägarens ombud förses med instruktion på motsvarande sätt.

5.5 Bolagsstyrelsen

Bolagets styrelse ansvarar enligt aktiebolagslagen för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter.

5.5.1 Styrelsens uppdrag

Till skillnad från det kommunala förtroendeuppdraget, som bygger på samhällsplikt, är ledamotskapet i en bolagsstyrelse ett syssломannauppdrag i vilket man civilrättsligt åtar sig att fullgöra ett förvaltningsuppdrag. Styrelseledamoten förbinder sig således att verka för bolagets bästa i enlighet med vad som kommit till uttryck i bolagsordning och ägardirektiv. Utrymme för politisk aktivitet i strid mot vad fullmäktige avsett beträffande bolagets verksamhet finns därför inte.

Styrelsens huvudsakliga uppgifter är att

- fastställa strategin för och inriktningen på bolagets verksamhet
- medverka till att ägarens mål uppfylls
- ha helhetssyn och koncernperspektiv för uppdraget
- tillsätta VD och säkerställa att bolaget har en effektiv ledning
- besluta om firmateckning
- se till att underställa kommunfullmäktige de frågor som enligt dessa riktlinjer är föremål för fullmäktiges godkännande respektive ställningstagande
- se till att aktieägaren och omvärlden informeras om bolagets utveckling och ekonomiska situation
- se till att redovisningen av bolagets ekonomi håller hög kvalitet och att bolaget följer de regler som gäller för dess verksamhet. Styrelsen ska för ändamålet årligen upprätta en plan för internkontrollen
- fortlöpande följa upp och utvärdera bolagets verksamhet mot kommunens ändamål med verksamheten
- kontinuerligt göra omvärlds- och riskanalys och se till att bolagets riskexponering är väl avvägd
- följa upp och kontrollera verkställande direktörens förvaltning samt årligen utvärdera dennes insatser
- årligen utvärdera styrelsens eget arbete (bl a kompetens, arbetsformer, organisation, arbetsfördelning) och se till att brister åtgärdas
- årligen utfärda arbetsordning för styrelsens arbete inklusive rapporteringsinstruktion. Denna ska årligen överlämnas till moderbolaget
- utfärda instruktion för VD's arbete

I anslutning till kommunfullmäktiges behandling av årsredovisning för respektive bolag ska lämnas information till allmänheten om bolagets verksamhet. Möjlighet att ställa frågor om bolagets verksamhet ska finnas vid detta tillfälle. Information ska dessutom lämnas i anslutning till sammanträde med kommunfullmäktige när Moderbolagets styrelse eller Kommunstyrelsen så påkallar.

5.5.2 Val av styrelse

Styrelseledamöter och -suppleanter utses av kommunfullmäktige för tiden från den första ordinarie bolagsstämma som hålls efter att val till kommunfullmäktige har förrättats intill slutet av motsvarande bolagsstämma fyra år senare. Valet av styrelse ska i enlighet med Aktiebolagslagen 8 kap 8 § även ske på bolagsstämman.

Mot bakgrund av bolagsstyrelsens rättsliga funktion ska bolagsstyrelser bemannas med beaktande av kompetens när det gäller företagsförvaltning. Det kan därför vara motiverat att kommunfullmäktige utser en eller flera personer som inte tas ur kretsen av förtroendevalda till ledamöter och/eller suppleanter i bolagsstyrelserna. Även kommunala tjänstemän kan utses på samma premisser. Minst 2/3 av ledamöterna ska dock alltid utgöra politiskt förtroendevalda.

Styrelseledamot ska ha den kunskap om bolagets verksamhet, marknad och omvärldsförutsättningar i övrigt som erfordras för att kunna göra, i förhållande till företagsledningen, självständiga bedömningar av bolagets angelägenheter och konstruktivt bidra till att fullgöra styrelsens uppgifter.

Som huvudregel gäller att bolagens styrelser ska bestå av mellan tre och sju ledamöter med högst lika många suppleanter.

5.5.2.1 Ordförandens särskilda uppgifter

Följande uppgifter åligger styrelseordföranden särskilt:

- organisera och leda styrelsens arbete
- se till att styrelsen fortlöpande uppdaterar och fördjupar sina kunskaper om bolaget och dess verksamhet och får den utbildning som krävs för att styrelsearbetet ska kunna bedrivas effektivt
- upprätthålla kontakt och kommunikation med bolagets ägare
- ha fortlöpande kontakt med VD
- se till att styrelsen erhåller tillfredsställande information och beslutsunderlag
- kontrollera att styrelsens beslut verkställs
- se till att styrelsen årligen utvärderar sitt och VD's arbete
- efter samråd med VD fastställa förslag till dagordning för styrelsesammanträdet

5.5.2.2 Arbetstagarrepresentanter

Arbetstagarerna i ett aktiebolag med minst 25 anställda har enligt lag rätt att utse styrelseledamöter och suppleanter enligt lagen om styrelserepresentation. I bolag där styrelseledamöterna är politiskt utsedda kan undantag från denna lag göras. Principen i Värnamos bolagskoncern ska dock vara att bolagen med minst 25 anställda ska avtala med arbetstagarorganisationerna om att dessa får utse representanter som har rätt att delta och yttra sig på styrelsesammanträdena men som inte har rösträtt. Sådant avtal ska även innehålla bestämmelse om att arbetstagarrepresentanterna ska iaktta samma sekretess som gäller för styrelsen.

5.5.3 Publicering av protokoll från styrelsesammanträde

Färdigt protokoll, i tillämpliga delar, från styrelsesammanträde ska efter sammanträdet publiceras på bolagets eller kommunens hemsida.

5.5.4 Styrelsearvoden

De i Värnamos kommun vid varje tid gällande bestämmelserna om ersättning till förtroendevalda ska äga motsvarande tillämpning på styrelseledamöterna, suppleanterna och lekmannarevisorerna i bolagen. Grunderna för ersättningarnas storlek fastställs av kommunfullmäktige.

Vad gäller externa styrelserepresentanter har styrelsens ordförande, efter samråd med Moderbolagets ordförande och VD, möjlighet att, med avsteg från ovan nämnda bestämmelser, besluta om annan skälig ersättning.

5.5.5 Utbildning

Samtliga styrelseledamöter, suppleanter och lekmannarevisorer bör genomgå särskild av Kommunstyrelsen eller Moderbolaget arrangerad styrelseutbildning.

5.6 Verkställande direktör

Bolagets styrelse tillsätter och entledigar verkställande direktör efter samråd med kommunstyrelsen.

Verkställande direktören är syssloman i förhållande till bolaget och ska på bästa sätt tillvarata bolagets intresse. Det innebär att verkställande direktören ska verka för att kommunens ändamål med verksamheten så som de kommer till uttryck i bolagsordningen, ägardirektiv och styrelsebeslut förverkligas. Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar samt se till att bolagets bokföring och medelsförvaltning sköts på ett betryggande sätt. Verkställande direktören ansvarar för att förse styrelsen med den informationen om bolaget och dess verksamhet samt det underlag i övrigt styrelsen behöver för sitt arbete.

VD ska arbeta enligt den *VD-instruktion* som styrelsen fastställer. Av instruktionen ska VD's beslutsbefogenheter framgå.

Verkställande direktören tecknar alltid firman ensam vad beträffar löpande förvaltningsåtgärder.

5.7 Bolagets revisorer

Enligt aktiebolagslagen ska bolagsstämman utse yrkesrevisor för granskning av bolagets räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning.

5.8 Lekmannarevisorer

För samma tid som för styrelsen ska kommunfullmäktige utse lekmannarevisorer i de kommunägda företagen. Valet ska härefter anmälas på bolagsstämma. Normalt ska utses en lekmannarevisor och en lekmannarevisorssuppleant för varje bolag.

Lekmannarevisorerna har till uppgift att granska *dels* om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt gentemot ägarens beslut och direktiv och *dels* om den interna kontrollen är tillräcklig.

6 Årsredovisningen

Den finansiella rapporteringen av bolagets verksamhet ska ske utifrån gällande lagar och förordningar och därutöver ange hur väl bolaget har uppfyllt ägarens ändamål med verksamheten.

6.1 Resultatdispositioner

Moderbolaget fattar, efter samråd med dotterbolagens styrelseordförande och verkställande direktör, beslut om nivå på koncernbidrag som ska lämnas till eller från dotterbolagen. I grunden ska sådana koncernbidrag följa en upprättad plan.

7 Försäkringar

Varje bolag i Värnamo kommuns bolagskoncern ska ha VD- och styrelseförsäkring som täcker eventuellt skadeståndsansvar. Sådan försäkring kan tecknas av bolagen själva men kan också ske genom kommunens eller moderbolagets försorg. Kostnaden för premien belastar den som tecknar försäkringen.

Lekmannarevisorerna omfattas av kommunens ansvarsförsäkring.

- - - -